

ความทรงจำใต้ชานาอ

รัฐ ราชวงศ์ พทเมือง และการเมืองบนหน้าปฏิทิน

ช่นาวุช บริรักษ์

มิถุนายน 2503

JUNE 1960

S	M	T	W	T	F	S
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

คลีปมการเมืองเบื้องหลังวันสำคัญไทย
จากยุคสิ้นสุดสงครามเย็นถึงยุครัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐

ความทรงจำได้อ่าน:

รัฐ ราชวงศ์ พลเมือง และการเมืองบนหน้าปฏิทิน

ได้อ่าน

				👑		
					👑	

				👑		
					👑	

ความทรงจำใต้อำนาจ: รัฐ ราชวงศ์ พลเมือง และการเมืองบนหน้าปฏิกิติน

ชนาวุธ บริรักษ์

ความทรงจำ

ราคา ๔๐๐ บาท

ความทรงจำได้อ่านฯ: รัฐ ราชวงศ์ พลเมือง และการเมืองบนหน้าปฏิติน

• ชนาวุธ บริรักษ์

พิมพ์ครั้งแรก : สำนักพิมพ์มติชน, มกราคม ๒๕๖๕

ราคา ๔๐๐ บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
ชนาวุธ บริรักษ์.

ความทรงจำได้อ่านฯ: รัฐ ราชวงศ์ พลเมือง
และการเมืองบนหน้าปฏิติน.

กรุงเทพฯ: มติชน, ๒๕๖๕. ๔๐๘ หน้า.

1. ไทย-การเมืองและการปกครอง. I. ชื่อเรื่อง.
320.9593

ISBN 978 - 974 - 02 - 1770 - 1

สำนักพิมพ์มติชน | www.matichonbook.com

- ที่ปรึกษาสำนักพิมพ์ : อารักษ์ คคนาท, สุพจน์ แจ้งเร็ว, นงนุช สิงหเดชะ
- ผู้จัดการสำนักพิมพ์ : มณฑล ประภากรเกียรติ
- รองผู้จัดการสำนักพิมพ์ : รุจิรัตน์ ทิมวัฒน์, สุกชัย สุชาติสุธารม
- บรรณาธิการบริหาร : สุลักษณ์ บุญปาน
- หัวหน้ากองบรรณาธิการ : ชมนน วงศ์พิทย์
- บรรณาธิการเล่ม : ปิยวัฒน์ สีแดงลูก
- พิสูจน์อักษร : โชติช่วง ะวิน
- กราฟิกเลย์เอาต์ : อรอนงค์ อินทรอุดม
- ศิลปกรรม : ประภาพร ประเสริฐโสภ
- ออกแบบปก : กิตติพล สวัสดิ์คานนท์
- ประชาสัมพันธ์ : กรกฤษณ์ พรอินทร์, ณัฏฐา เขียวกล

จัดทำโดย : บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน): ๑๒ ถนนเทศบาลนฤมาล

ประชาชนิเวณ ๑ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๕๔๐-๐๐๒๑ ต่อ ๑๒๓๕

โทรสาร ๐-๒๕๔๙-๕๔๑๘

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มติชน ๑๒ ถนนเทศบาลนฤมาล ประชาชนิเวณ ๑

เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๕๔๐-๐๐๒๑ ต่อ ๒๐๐๐, ๒๑๐๘

โทรสาร ๐-๒๕๔๙-๑๙๐๓

จัดจำหน่ายโดย : บริษัทงานดี จำกัด (ในเครือมติชน)

๑๒ ถนนเทศบาลนฤมาล ประชาชนิเวณ ๑ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๕๔๐-๐๐๒๑ ต่อ ๓๓๕๐-๓๓๕๓

โทรสาร ๐-๒๕๔๙-๑๙๐๒

Matichon Publishing House a division of Matichon Public Co., Ltd.
12 Tethsabannarueman Rd., Prachanivate 1, Chatuchak,
Bangkok 10900 Thailand

หากท่านต้องการสั่งซื้อหนังสือเล่มนี้
จำนวนมากในราคาพิเศษ
โปรดติดต่อโดยตรงที่ บริษัทงานดี จำกัด
โทรศัพท์ ๐-๒๕๔๐-๐๐๒๑ ต่อ ๓๓๕๓
โทรสาร ๐-๒๕๔๙-๑๙๐๒

MATCHON
PREMIUM
PRINT

ฝ่าย MATCHON PREMIUM PRINT

บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน)

รับผิดชอบสื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภท

โทรศัพท์ ๐-๒๕๔๐-๐๐๒๑ ต่อ ๒๔๑๙, ๒๔๒๔

โทรสาร ๐-๒๕๔๙-๑๙๐๒

ในกรณีที่หนังสือมีข้อผิดพลาดจากการพิมพ์
เช่น หน้าขาดหาย หน้าซ้ำ หน้าสลับ เข้าเล่มกลับหัว
กรุณาติดต่อมาที่ email: matchonbook.sales@gmail.com
หรือ inbox: [matchonbook](https://www.facebook.com/matchonbook) เพื่อขอเปลี่ยนเล่มใหม่

สารบัญ

ความทรงจำใต้อำนาจ

คำนำ	(๗)
๑ รัฐแห่งวันสำคัญ	๓
ก่อนเปิดปฏิทิน	๖
กรอบคิดเรื่อง “วันสำคัญ”	๑๔
๒ อุบัติการณ์เรื่อง “วันสำคัญแห่งชาติ”	
ก่อนทศวรรษ ๒๕๒๐	๒๓
จาก “จันทรคติ” สู่ “สุริยคติ”:	
การเปลี่ยนแปลงปฏิทินของรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์	๒๔
“อุดมการณ์ใหม่” ของชาติ	
หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕	๔๙
“วันเฉลิมพระชนมพรรษา” กับสำนึกความทรงจำ	
“วันสำคัญแห่งชาติ” ยุคสงครามเย็น	๘๕
๓ ความทรงจำบนหน้าปฏิทิน	
ใน “สังคมยุคหลังสงครามเย็น”	๑๐๙
พิธีกรรมสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี	
กับการผนวกกลืนสำนึกความทรงจำ	๑๑๒

“วันแห่งชาติ” และ “วันไทย”:

การสลายความขัดแย้งและรักษาคุณภาพในสังคม ๑๒๗
หลากหลายอัตลักษณ์ใต้พระบารมี:

การผนวกกลุ่มทางสังคม การสร้างครอบครัว
และอุดมการณ์แห่งชาติภายใต้วันสำคัญ ๑๓๙

๔ สำนึกความทรงจำแห่งชาติที่เปลี่ยน(ไม่)ผ่าน ๒๕๑

สู่สำนึกความทรงจำใหม่หลังวิกฤตเศรษฐกิจ
และรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ ๒๕๓

สำนึกภายใต้ประวัติศาสตร์ไทย
และมรดกของพระราชวงศ์จักรี ๒๖๘

วัน(ไม่)แห่งชาติ กับสำนึกการเมืองแบบมวลชน ๓๐๗
การต่อสู้บนหน้าปฏิทินสมัยรัฐบาลทักษิณ
กับศูนย์กลางแห่งชาติที่ถูกสั่นคลอน ๓๒๘

๕ การเมืองบนหน้าปฏิทิน:

การเกิด ความสับสน และความเปลี่ยนแปลง ๓๕๕

บรรณานุกรม ๓๗๑

คำนำ

ความทรงจำได้อ่านาจ

ข้อเสนอและความคิดของหนังสือเล่มนี้ก่อตัวขึ้นมาในช่วงเวลาเดียวกันกับบริบทการเปลี่ยนแปลงรัชสมัย และบนความหวังที่อาจจะเกินตัวของลูกหลานชนชั้นกลางใหม่อย่างผู้เขียนที่ต้องการจะใช้อรรถความรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อนำพาสังคมไทยให้ก้าวพ้นจากความขัดแย้งทางสังคมและการเมืองที่รุนแรง จุดเริ่มต้นของหนังสือเล่มนี้เป็นผลจากคำถามที่ชวนสงสัยของผู้เขียนในช่วงเวลาของการเปลี่ยนผ่านแผ่นดินว่า วันสำคัญแห่งชาติต่างๆ ที่เคยมีมานั้นจะเป็นเช่นไร จนขยายไปสู่คำถามตั้งต้นของหนังสือว่า วันสำคัญแห่งชาติบนหน้าปฏิทินที่ผ่านมามีจนถึงปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร และท้ายที่สุดวันเหล่านี้สามารถบอกอะไรกับเรา ด้วยเหตุนี้จึงนำไปสู่ขั้นตอนแรกเริ่มด้วยการสืบค้นว่า ที่ผ่านมารัฐไทยได้มีวันสำคัญแห่งชาติอะไรบ้าง และผลที่ตามมานั้นก็คือ ความประหลาดใจพร้อมคำถามที่ว่า ทำไมบ้านเมืองเราถึงมีวันสำคัญแห่งชาติได้มากมายถึงเพียงนี้

แม้วันสำคัญแห่งชาติจะมีจำนวนมาก แต่ก็ยังเป็นเรื่องที่มีการศึกษาไม่กว้างขวางนัก ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปที่การศึกษาวันหยุด

ราชการ พร้อมทั้งจำกัดภาพการอธิบายใดๆ ที่จะสัมพันธ์กับวันสำคัญแห่งชาติไว้ที่ความขัดแย้งระหว่างฝ่ายคณะราษฎรกับฝ่ายอนุรักษนิยมหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ทั้งๆ ที่ยังมีวันสำคัญแห่งชาติอีกจำนวนมากที่ควรจะได้รับการศึกษาและอธิบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของ “วันสำคัญ” อันเป็นวันสำคัญแห่งชาติอีกรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นมามากภายในรัฐไทย ซึ่งในหนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอการวิเคราะห์การสร้างสำนึกความทรงจำของรัฐไทยผ่านวันสำคัญที่เกิดขึ้นมาเป็นจำนวนมากในช่วงทศวรรษ ๒๕๒๐-๒๕๔๐ โดยพบว่าวันสำคัญเหล่านี้ล้วนสัมพันธ์อย่างยิ่งกับการจัดการความรู้สึกร่วมถึงอัตลักษณ์ของผู้คน

การศึกษานี้อธิบายว่า วันสำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษ ๒๕๒๐-๒๕๔๐ สะท้อนให้เห็นถึงการตอบสนองและจัดความสัมพันธ์ในบริบทที่สังคมรัฐไทยกำลังเผชิญอยู่ในขณะนั้น พร้อมกันนั้นยังเป็นการควบคุม “สำนึกความทรงจำ” ของผู้คนในสังคมเพื่อดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพภายในสังคม โดยประเด็นสำคัญของการสร้างสำนึกความทรงจำของพลเมืองผ่านวันสำคัญที่เกิดขึ้นมาในช่วงเวลานี้คือการสร้างความหมายต่อสำนึกความทรงจำของพลเมืองไทยให้กลายเป็น “คนของสถาบันพระมหากษัตริย์” และจะมีสำนึกความทรงจำที่ “ความหมายของชีวิตตนนั้นจะมีสถาบันพระมหากษัตริย์เข้าไปสัมพันธ์อยู่ในทุกๆ ด้าน” แม้ว่าความหมายของสำนึกความทรงจำนี้จะมีพลังในการกำหนดความรู้สึกร่วมของพลเมืองไทย แต่ความเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมและการเมืองก็ได้ก่อให้เกิด “สำนึกความทรงจำใหม่” ก้าวขึ้นมาท้าทายและ “ละเมิด” ต่อสำนึกความทรงจำเดิม ส่งผลให้สังคมไทยต้องเผชิญกับความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรงเป็นวงกว้างจบจนสิ้นรัชสมัยของรัชกาลที่ ๙ ต่อเนื่อง

มาจนถึงปัจจุบัน

หนังสือเล่มนี้เกิดขึ้นจากการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๒ เรื่อง การเพิ่มขึ้นของ “วันสำคัญ” กับการสร้างความ เป็นพลเมืองของชาติไทยทศวรรษ ๒๕๒๐-๒๕๔๐ ผู้เขียน ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์ ผู้เป็นทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาและบุคคลต้นแบบในเส้นทางสายวิชาการ ที่ชาตินี้ผู้เขียนคงไม่อาจจะก้าวขึ้นไปทัดเทียมได้ อาจารย์คอยเปิด รับข้อเสนอและความคิดของผู้เขียนอย่างเปิดกว้าง พร้อมทั้งคอย จุดประกายให้คำปรึกษาและแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เขียน พร้อมทั้งผลักดันให้ผู้เขียนได้เขียนงานจนสำเร็จ

ขอขอบคุณ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ สายชล สัตยานุรักษ์ ที่เมตตาตามอบโอกาสพร้อมทั้งอุดหนุนและเข้าใจผู้เขียนอยู่เสมอมา การทุ่มเทให้แก่งานวิชาการเพื่อสร้างองค์ความรู้และคืนการตัดสินใจ ให้แก่สังคม ผู้เขียนจะใช้เป็นหลักยึดสำหรับการทำงานวิชาการต่อไป ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร. สิทธิเทพ เอกสิทธิพงษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิงห์ สุวรรณกิจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิกันต์ ศรีนารารองศาสตราจารย์ ดร. เกรียงศักดิ์ เชษฐพัฒนวนิช อาจารย์กฤตภาค งามวาสินนท์ และคณาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ทุกท่านที่ให้คำแนะนำและชี้แนะผู้เขียนเสมอ ขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ชาทรี ประกิตนันทการ ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ได้สละ เวลาอันมีค่าเดินทางมาเพื่อเป็นกรรมการสอบ และให้คำปรึกษา กับผู้เขียน พร้อมทั้งชี้แนะแนวทางอันมีประโยชน์หลายประการแก่ ผู้เขียน

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญยสฤกษ์ อเนกสุข
อาจารย์ที่ปรึกษาคนแรกในชีวิตสายวิชาการ หากอาจารย์ได้รับรู้
โปรดได้รู้ว่าลูกศิษย์คนนี้ยังระลึกถึงพระคุณอาจารย์เสมอ คำสอน
ของอาจารย์ยังคงกึกก้องในใจลูกศิษย์คนนี้เสมอมา ขอขอบคุณ
อาจารย์ณัฐพงษ์ สกุลเลี้ยว อานนท์ ตันติวิวัฒน์ และทศพล ศรีนุช
อาจารย์และพี่ชายทั้งสาม รวมไปถึงเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ภาควิชา
ประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และเพื่อนๆ รหัส ๕๔ จาก
ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่คอยอยู่เคียงข้าง
ให้คำปรึกษาและคำแนะนำ พร้อมกำลังใจแก่ผู้เขียน

สำคัญที่สุดคือ ขอขอบคุณพ่อแดง แม่ไก่ ตานาน ยายตา น้านก
และน้องเดียร์ ครอบครัวผู้เขียนที่เชื่อมั่นในการแสวงหาความรู้ของ
ผู้เขียนอยู่เสมอ และขอบคุณกัญจิรา ปัญญาละ ผู้ที่อยู่เคียงข้าง
ทั้งทุกข์และสุข อดทนอดกลั้นกับผู้เขียนอยู่ตลอดมา ความรักและ
เสียสละนี้ผู้เขียนไม่มีวันลืม

ชนาวุธ บริรักษ์

ห้องภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๔

				👑		
					👑	

				👑		
					👑	

ความทรงจำได้อ่าน:

รัฐ ราชวงศ์ พลเมือง และการเมืองบนหน้าปฏิทิน

ได้อ่าน

				👑		
					👑	

				👑		
					👑	

รัฐแห่งวันสำคัญ

“ตามที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ ยังความเศร้าสลดอย่างยิ่งใหญ่ มาสู่พสกนิกรชาวไทย และด้วยพระมหากรุณาธิคุณ ที่พระราชทานต่อประเทศชาติและประชาชนเสมอมา ปวงชนชาวไทยทั้งปวงจึงน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและตระหนักถึงความสำคัญของวันที่ ๕ ธันวาคม ซึ่งเป็นวันคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร จึงมีพระราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้กำหนดว่า วันที่ ๕ ธันวาคมของทุกปีเป็นวันสำคัญของชาติไทย...”

“ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
เรื่อง กำหนดวันสำคัญของชาติไทย”

๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐”

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงเสด็จทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันประสูติของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม

ทิวทัศน์มณฑลพายัพ เพื่ออุทิศแด่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

พระบรมขรับสั่ง

วันที่ 15 ตุลาคม พุทธศักราช 2500 ถึง 15 ตุลาคม พุทธศักราช 2501

พายุ'แอรี-สาลิก'เข้าไทย
ชุกกลาง-ทม. 'ฝนกระหน่ำ'

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงเสด็จทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันประสูติของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม

แจกแสดมปีในหลวง
ผลิตเหรียญที่ระลึกงานพิธี
แห่ชื่อเสด็จดำเนิน-ประสูติ
พณ.ตรวจตลาด-คุมราคา

พลกนิกรอย่าห่วงกังวล
เรื่องการสืบสันตติวงศ์
ให้รบ.ดูแลผู้ถูกน้ำท่วม
เปิดพระที่นั่งดุสิต28ตค.
สักการะ'พระบรมศพ'

เริ่ม'รัชกาลใหม่'

ตั้งแต่13ตค.59

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงเสด็จทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันประสูติของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม

"๑๓ ตุลาคม" กลายเป็น "วันสำคัญ" อีก ๑ วันของไทย
หลังสิ้นสุดสมัยรัชกาลที่ ๙ แห่งราชวงศ์จักรี
ภาพจาก มติชน (๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๙): ๑.

ก่อนเปิดปฏิทิน

ปฏิบัติการสร้างความเป็นพลเมืองของชาติเป็นกระบวนการของรัฐที่นำไปสู่การจัดการความสัมพันธ์ภายในกับประชากรที่มีความแตกต่างหลากหลาย ซึ่งรัฐได้สร้างพื้นที่ต่างๆ ที่เอื้อให้เกิดการเข้าไปแทรกแซงชีวิตและสร้างความหมายการดำเนินชีวิตให้แก่ประชากร และท้ายที่สุด ประชากรได้ใช้ความหมายเหล่านี้ในการร่วมสร้างอัตลักษณ์ของตนเองในฐานะพลเมืองของชาติ เพื่อใช้จัดความสัมพันธ์ภายในกลุ่มของตนเองกับสรรพสิ่งอื่นๆ โดยกระบวนการนี้สามารถที่จะเห็นได้อย่างชัดเจนเมื่อมองผ่านสิ่งที่เรียกว่า “วันสำคัญแห่งชาติ” ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสร้าง “สำนึกความทรงจำบนหน้าปฏิทิน” ขึ้นมาให้พลเมืองได้รับและผูกโยงตนเองเข้ากับสำนึกความทรงจำนี้ และมีส่วนสำคัญในการสถาปนาสำนึกความทรงจำหลักของรัฐให้ดำเนินไปอย่างมั่นคง เพื่อจรรโลงโครงสร้างความสัมพันธ์ภายในรัฐในแต่ละช่วงเวลา

แม้ว่า “วันสำคัญแห่งชาติ” เป็นกลไกสำคัญในการสร้างความเป็นพลเมืองของชาติ แต่สำหรับการศึกษาที่สัมพันธ์กับการสร้างพลเมืองของชาติไทยกลับไม่ได้ให้ความสำคัญกับประติสฐกรรมนี้มากเท่าที่ควร แต่มักจะมุ่งเน้นไปที่ช่วงรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม สมัยแรก (พ.ศ. ๒๔๘๑-๒๔๘๗)^๒ หรือรัฐบาลเผด็จการทหารในทศวรรษ ๒๕๐๐^๓ เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่รัฐไทยได้เข้ามามีส่วนสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตของพลเมืองอย่างเป็นรูปธรรม จึงทำให้การศึกษาเกี่ยวกับการสร้างพลเมืองยังขาดภาพของวันสำคัญแห่งชาติในฐานะกลไกสำคัญของการสร้างพลเมืองผ่านสำนึกความทรงจำบนหน้าปฏิทิน

วันสำคัญแห่งชาติจึงนับว่าเป็นประดิษฐกรรมบนหน้าปฏิตินที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะตัวกำหนดสำนึกความทรงจำของ รัฐและพลเมืองไทย แต่กลับเป็นเรื่องที่มีการศึกษาไม่กว้างขวางนัก และสื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวันสำคัญแห่งชาติที่แพร่หลายอยู่ในสังคมไทยก็มักจะไม่ใช่งานวิชาการ แต่เป็นงานประเภทสารคดี วันหยุดและวันสำคัญ^๕ ซึ่งเป็นงานเขียนที่มุ่งนำเสนอรายชื่อและรายละเอียดของวันหยุดและวันสำคัญในประเทศไทย พร้อมทั้งอธิบายประวัติศาสตร์แบบพอสังเขปที่ใช้เชื่อมโยงวันหยุดและวันสำคัญนั้นๆ รวมไปถึงการอธิบายว่าวันเหล่านั้นมีความสำคัญอย่างไร

สำหรับงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญแห่งชาตินั้น ถือว่าค่อนข้างจะเป็นเรื่องใหม่ที่ได้หยิบยกขึ้นมาเมื่อทศวรรษ ๒๕๔๐ นี้เอง และงานศึกษาในวงวิชาการไทยก็มักมุ่งเน้นไปที่การศึกษาวันหยุดราชการ^๖ และมักจะจำกัดภาพการมองวันสำคัญแห่งชาติของ รัฐไทยไว้ที่ความขัดแย้งระหว่างฝ่ายคณะราษฎรกับฝ่ายอนุรักษนิยม หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง^๗ แม้ว่างานเหล่านี้จะเปิดทางให้แก่ การศึกษาวันสำคัญแห่งชาติ และแสดงให้เห็นถึงเบื้องหลังและความเปลี่ยนแปลงของวันสำคัญแห่งชาติว่าสัมพันธ์ไปตามบริบทของสังคม และการเมืองอย่างไร แต่ก็ไม่เพียงพอต่อการทำความเข้าใจในวันสำคัญแห่งชาติได้อย่างเต็มที่เท่าที่ควร เนื่องจากยังขาดการพิจารณา วันสำคัญแห่งชาติในส่วนที่เป็น “วันสำคัญ” ซึ่งเป็นวันสำคัญแห่งชาติ อีกรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นมาเป็นจำนวนมากภายในรัฐไทย

เมื่อพิจารณาจากการเกิดขึ้นของวันสำคัญแห่งชาติภายใน รัฐไทยตั้งแต่จุดกำเนิด^๘ จนถึงทศวรรษ ๒๕๔๐ ได้พบความเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจคือ ในช่วงทศวรรษ ๒๕๒๐ เป็นต้นมา มี “วันสำคัญ” เกิดขึ้นถึง ๗๕ วันด้วยกัน และนอกจากจำนวนที่มีมากจนโดดเด่น

แล้วยังพบอีกด้วยว่า ในช่วงทศวรรษ ๒๕๒๐-๒๕๔๐ กลับไม่มีวันหยุดราชการเกิดขึ้น^๘ และจากการพิจารณาวันสำคัญเหล่านี้ทั้งหมด จะเห็นได้ว่าการเชื่อมโยงสำนึกความทรงจำเข้ากับสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างแนบแน่น ซึ่งน่าสนใจว่าการเกิดขึ้นของวันสำคัญจำนวนมากพร้อมสำนึกความทรงจำที่วันสำคัญเหล่านี้ได้สถาปนาขึ้น สอดคล้องไปกับการเปลี่ยนแปลงของรัฐไทยในช่วงเวลานี้อย่างไร อะไรคือปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดวันสำคัญขึ้นมาเป็นจำนวนมากและโดดเด่นขึ้นมาในช่วงเวลานี้

คำอธิบายความเปลี่ยนแปลงของรัฐไทยในช่วงทศวรรษ ๒๕๒๐-๒๕๔๐ ได้ถูกอธิบายผ่านการศึกษา ๔ แนวทาง ได้แก่ งานศึกษาทางเศรษฐศาสตร์ งานศึกษาทางรัฐศาสตร์ งานศึกษาทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และงานศึกษาที่ใช้สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นแกนกลางในการศึกษา ซึ่งการอธิบายทั้ง ๔ แนวทางนี้ ยังไม่เพียงพอต่อการทำความเข้าใจความเปลี่ยนแปลงของการสร้างสำนึกความทรงจำบนหน้าปฏิทินผ่านวันสำคัญในช่วงเวลานี้ได้ เนื่องจากงานศึกษาเหล่านี้ไม่ได้ใช้วันสำคัญเป็นแกนกลางของการศึกษา แม้จะมีความพยายามที่จะใช้วันสำคัญอยู่บ้าง แต่ก็จะเป็นองค์ประกอบเพื่อสนับสนุนคำอธิบายของข้อเสนอในงานศึกษาชิ้นนั้นๆ และไม่ได้มีการศึกษาที่ลงลึกไปกว่านั้นแต่อย่างใด ทั้งที่ในช่วงเวลานี้มีความเปลี่ยนแปลงบนหน้าปฏิทินอย่างมหาศาล

สำหรับคำอธิบายของงานศึกษาทางเศรษฐศาสตร์มักจะให้ความสำคัญกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของรัฐที่สอดคล้องไปกับการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐที่เปลี่ยนผ่านจากกลุ่มอำมาตยาภิไธยไปสู่การมีส่วนร่วมของกลุ่มทุนนักธุรกิจ

และประชาชนที่มากยิ่งขึ้น^๙ หรือการมองภาพของการขยายตัวทางเศรษฐกิจในช่วงเวลานี้ที่ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของชนชั้นกลางมากขึ้น จึงทำให้นักศึกษาในกลุ่มนี้มักจะมีภาพกว้างของความเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยในช่วงเวลาจากทศวรรษ ๒๕๒๐ เป็นต้นมาว่า “พลังของประชาธิปไตย” กำลังเพิ่มพูนและขยายตัวมากยิ่งขึ้น^{๑๐} ทำให้มองไม่เห็นถึงกระแสของสำนักความทรงจำเบื้องหลังที่คอยกำหนดความรู้สึกนึกคิดของพลเมืองในช่วงเวลานี้ได้อย่างเพียงพอ

การอธิบายของกลุ่มงานศึกษาทางรัฐศาสตร์จะเน้นการทำความเข้าใจโครงสร้างทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบอบการเมืองแบบ “ประชาธิปไตยครึ่งใบ” ซึ่งถือเป็นระบอบการเมืองที่มีความโดดเด่นของยุคสมัยนี้และมีผลสืบเนื่องมาจนถึงทศวรรษ ๒๕๔๐ ด้วย จึงทำให้นักศึกษาส่วนหนึ่งของกลุ่มนี้มุ่งไปที่การศึกษาโครงสร้างทางการเมือง รวมถึงการศึกษากลุ่มทางสังคมและตัวบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ในฐานะตัวแสดงสำคัญภายในโครงสร้างทางการเมืองแบบ “ประชาธิปไตยครึ่งใบ” และยังมีการอธิบายบทบาทของพลเอก เปรมที่แตกต่างกันออกไป โดยงานศึกษาส่วนหนึ่งนั้นมองว่า พลเอก เปรมเป็นตัวแสดงสำคัญที่ส่งผลให้เกิดระบอบการเมืองแบบ “ประชาธิปไตยเต็มใบ” ในเวลาต่อมา^{๑๑} แต่อีกส่วนหนึ่งกลับมองว่า การเกิดขึ้นของระบอบประชาธิปไตยครึ่งใบเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่รัฐราชการกำลังเผชิญอยู่ในช่วงเวลานั้น ได้แก่ ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาความชอบธรรมทางการเมือง และปัญหาการพัฒนาประชาธิปไตยในทางกลับกัน ระบอบนี้ก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในการพัฒนาประชาธิปไตย อีกทั้งยังชี้ให้เห็นว่า ระบอบการเมืองนี้ได้เสริมสร้างให้สถาบันพระมหากษัตริย์กลายเป็น

สถาบันที่สามารถส่งผลต่อความได้เปรียบและเสียเปรียบทางการเมืองจนถึงปัจจุบันหากเลือกสนับสนุนฝ่ายใด และกลายเป็นสถาบันที่สังคมไทยรับรู้ว่าจะเป็นกลไกสำคัญในการเข้ามาแก้ไขวิกฤตของบ้านเมือง^{๑๒} แต่งานศึกษาในกลุ่มนี้ยังไม่ได้ให้คำตอบเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของวันสำคัญที่มีอยู่จำนวนมากในช่วงเวลานี้ ทำให้มิติความเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยถูกจำกัดไว้ที่ตัวบุคคลหรือความพยายามที่จะอธิบายถึงความเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางการเมืองเพียงเท่านั้น

สำหรับงานศึกษาทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่โดดเด่นที่สุดคือ “ประชาธิปไตย” คนไทยไม่เท่ากัน^{๑๓} โดยอรรถจักร์ สัตยานุรักษ์ อธิบายภาพโครงสร้างทางอำนาจของประเทศไทยในช่วงทศวรรษ ๒๕๒๐ เป็นต้นมาว่า มีการแบ่งอำนาจทางการเมืองออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่ อำนาจทางการเมืองที่นำโดยข้าราชการในกองทัพ อำนาจทางเศรษฐกิจที่นำโดยกลุ่มทุนนักธุรกิจ ซึ่งอำนาจทั้ง ๒ ส่วนนี้จะถูกควบคุมไว้ด้วยอำนาจระบบราชการ โดยมีพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงกับกลุ่มต่างๆ งานชิ้นนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาลในการรักษาเสถียรภาพทางการเมืองด้วยการเชื่อมโยงตนเองเข้ากับสถาบันพระมหากษัตริย์เพื่อเป็นฐานความชอบธรรมให้แก่ระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยครึ่งใบ โดยการเชื่อมโยงกับสถาบันพระมหากษัตริย์นี้ส่งผลให้รัฐบาลจะต้องส่งเสริมบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ในด้านต่างๆ ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ในช่วงทศวรรษ ๒๕๒๐ เป็นต้นมามีบทบาทที่สูงเด่นอยู่ในทุกๆ ด้าน ซึ่งมีส่วนสำคัญในการเปลี่ยนภาพของประเทศไทยให้กลายเป็น “พระราชสมบัติของพระราชวงศ์จักรี” และส่งผลให้กลุ่มคนต่างๆ เกิดความรู้สึกนึกคิดว่า สถาบันพระมหากษัตริย์มีความสำคัญในการปิดเป่าภัยที่เกิดขึ้นกับสังคมไทยตลอดมา

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่คล้ายคลึงกันของงานศึกษารัฐไทยในช่วงเวลานี้ทั้งงานศึกษาทางรัฐศาสตร์กับแนวทางการศึกษาข้างต้น ในการอธิบายการก้าวขึ้นมามีบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์นั้น มักจะมุ่งเน้นไปที่ความพยายามจะรักษาเสถียรภาพของรัฐบาล ทำให้ภาพการก้าวขึ้นมามีบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากการกระทำของรัฐบาล แต่ไม่ได้มีการมองภาพจากกลุ่มทางสังคมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มทางสังคมนอกระบบราชการที่พบว่าได้ก้าวขึ้นมามีบทบาทในด้านต่างๆ ของรัฐมากยิ่งขึ้นในช่วงเวลานี้ จนมีความขัดแย้งกับกลุ่มข้าราชการอยู่บ่อยครั้ง โดยกลุ่มทางสังคมนอกระบบราชการมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปแบบการสร้างอัตลักษณ์ของตนเองผ่านสำนักความทรงจำบนหน้าปฏิทินที่เชื่อมโยงกับสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อใช้ต่อรองกับกลุ่มข้าราชการหรือการผลักดันวาระต่างๆ ภายในสังคม การเกิดขึ้นของวันสำคัญด้านต่างๆ ในช่วงทศวรรษ ๒๕๒๐ เป็นต้นมาจึงเห็นได้ว่ามีกลุ่มทางสังคมนอกระบบราชการเป็นพลังสำคัญในการสร้างและเคลื่อนไหว โดยวันสำคัญเหล่านั้นได้เชื่อมโยงกับสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อใช้แสดงบทบาทในการผลักดันวาระต่างๆ ภายในสังคม ซึ่งการที่ไม่ได้นำเอาวันสำคัญที่เกิดขึ้นจำนวนมากเข้ามาร่วมทำความเข้าใจรัฐไทยในช่วงเวลานี้ ทำให้มองไม่เห็นการจัดความสัมพันธ์ภายในสังคมในช่วงทศวรรษ ๒๕๒๐ เป็นต้นมาได้อย่างเพียงพอ

สุดท้ายเป็นงานศึกษาที่ใช้สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นแกนกลางในการศึกษา ส่วนใหญ่มักเห็นพ้องต้องกันว่า หลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ สถาบันพระมหากษัตริย์ได้ก้าวขึ้นมามีบทบาททั้งทางการเมืองและสังคมมากยิ่งขึ้น แม้ว่าจะมีการเปลี่ยน

รูปแบบของอุดมการณ์ที่ร่ายล้อมสถาบันพระมหากษัตริย์ไปบ้างก็ตาม^๔ โดยแนวทางการศึกษานี้มีการศึกษาสถาบันพระมหากษัตริย์ออกไปในหลายประเด็น ไม่ว่าจะเป็นการทำความเข้าใจความเปลี่ยนแปลงของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่เปลี่ยนไปสู่ลักษณะแบบมวลชนมากยิ่งขึ้นในช่วงทศวรรษ ๒๕๓๐ เป็นต้นมา หรือมองว่าการก้าวขึ้นมามีอำนาจที่มากขึ้นของสถาบันพระมหากษัตริย์ในช่วงเวลานี้ ส่งผลให้โครงสร้างทางการเมืองไทยมีลักษณะที่เป็นภาวะอำนาจคู่ระหว่างอำนาจของรัฐสภากับอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์^๕ แม้การศึกษาในแนวทางนี้จะช่วยชี้ให้เห็นถึงสถานะของบทบาทและอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่เพิ่มมากยิ่งขึ้นในช่วงทศวรรษ ๒๕๒๐ เป็นต้นมา ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าการจะทำความเข้าใจรัฐไทยในช่วงเวลานี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจสถาบันพระมหากษัตริย์เช่นเดียวกัน เนื่องจากเป็นสถาบันหลักที่สัมพันธ์กับสังคมการเมือง และวัฒนธรรมไทยอย่างแนบแน่น แต่ก็ยังมิได้มีการศึกษาบทบาทและอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่เกี่ยวข้องกับสำนักความทรงจำบนหน้าปฏิทินของประเทศไทยผ่านวันสำคัญที่เกิดขึ้นมาในช่วงเวลานี้แต่อย่างใด ทั้งๆ ที่วันสำคัญที่เกิดขึ้นมาในช่วงเวลานี้เป็นทั้งผลสะท้อนของบทบาทและอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อสังคมไทย รวมไปถึงการสถาปนาให้สถาบันพระมหากษัตริย์ได้ดำรงอยู่ในสำนักความทรงจำของพลเมืองไทยในแทบจะทุกด้านของชีวิตพลเมือง

จากที่กล่าวไปจะเห็นได้ว่า การศึกษาความเปลี่ยนแปลงของรัฐไทยในช่วงทศวรรษ ๒๕๒๐-๒๕๔๐ ล้วนละเลยการเกิดขึ้นของวันสำคัญอันเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความเป็นพลเมืองไทยผ่านสำนักความทรงจำบนหน้าปฏิทิน ขณะเดียวกัน การศึกษาวันสำคัญ

แห่งชาติของประเทศไทยที่มีอยู่นั้นก็ยังไม่สามารถที่จะอธิบายการเกิดขึ้นของวันสำคัญเป็นจำนวนมากนี้ได้อย่างเป็นระบบ จึงทำให้ภาพของวันสำคัญที่เกิดขึ้นมาในช่วงเวลานี้ขาดการวิเคราะห์ถึงเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ที่ทำให้วันสำคัญเหล่านี้เกิดขึ้นมา

หนังสือเล่มนี้จึงพยายามที่จะแสวงหาคำอธิบายการเกิดขึ้นของวันสำคัญในช่วงทศวรรษ ๒๕๒๐-๒๕๔๐ โดยมีข้อเสนอว่าการเกิดขึ้นของวันสำคัญในช่วงเวลานี้เป็นผลมาจากความพยายามสร้างคุณภาพของประเทศไทยในช่วงทศวรรษ ๒๕๒๐ เป็นต้นมา ในสภาวะที่กลุ่มทางสังคมนอกระบบราชการได้เข้ามามีบทบาทในมิติต่างๆ ภายในรัฐ จึงนำไปสู่ความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูปการประสานความสัมพันธ์ภายในสังคมเพื่อให้โครงสร้างความสัมพันธ์ภายในรัฐดำเนินต่อไปได้ ประกอบกับในช่วงเวลานี้ภัยคอมมิวนิสต์ได้เสื่อมถอยจากการเป็นภัยหลักของประเทศไทยยังส่งผลให้ปัญหาที่แยกย่อยต่างๆ ได้ก้าวขึ้นมาเป็นปัญหาหลักที่รัฐจำเป็นต้องดำเนินการจัดการแก้ไข โดยรัฐได้ผนวกกลืนความเคลื่อนไหวและปัญหาต่างๆ ภายในสังคมให้เข้ามารวมไว้ในวันสำคัญต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาเป็นจำนวนมาก และที่สำคัญวันสำคัญต่างๆ ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่นี้ล้วนเชื่อมโยงสำนึกความทรงจำเข้ากับสถาบันพระมหากษัตริย์ การมีสำนึกความทรงจำบนหน้าปฏิทินในลักษณะนี้ยังส่งผลให้สถาบันพระมหากษัตริย์กลายเป็นหลักยึดเหนี่ยวของสังคมไทย และทำให้อารมณ์ความรู้สึกที่ถูกรื้อสร้างขึ้นมาในช่วงเวลานี้กลายเป็นแบบแผนการสร้างสำนึกความทรงจำบนหน้าปฏิทินของประเทศไทยที่จะดำเนินมาจนถึงทศวรรษ ๒๕๔๐ และยึดกุมสำนึกความทรงจำของพลเมืองไทยอย่างเหนียวแน่น โดยหน้าที่ของสำนึกความทรงจำนี้มีใจความสำคัญคือ การสถาปนาสำนึกความทรงจำของพลเมืองไทยในการ

เป็นคนของสถาบันพระมหากษัตริย์และมีความหมายของชีวิตที่จะมีสถาบันพระมหากษัตริย์เข้าไปสัมพันธ์อยู่ในทุกๆ ด้าน

กรอบคิดเรื่อง “วันสำคัญ”

คำว่า “วันสำคัญแห่งชาติ” สำหรับรัฐไทยถือเป็นศัพท์ใหญ่ที่ครอบคลุมทั้ง “วันหยุด” และ “วันสำคัญ” เข้าไว้ด้วยกัน ดังนั้น การที่จะใช้ศัพท์ใหญ่นี้จึงต้องมีการพิจารณาในลักษณะที่แตกต่างนี้ด้วยอย่างไรก็ดี แม้ว่าวันสำคัญแห่งชาติทั้ง ๒ ลักษณะจะมีความแตกต่างกันในเรื่องของการเป็นวันหยุดหรือไม่เป็นวันหยุด แต่ในหน้าที่ของการเป็นประดิษฐกรรมบนหน้าปฏิทินนั้นกลับมีหน้าที่สำคัญเหมือนกันคือ การสร้าง “สำนึกความทรงจำ” บนหน้าปฏิทิน

หนังสือเล่มนี้จะไม่นับรวม “วันสำคัญ” ที่จัดกิจกรรมเป็นกรภายใน เช่น วันทำบุญครบรอบของหน่วยงานเล็กๆ ที่ไม่ได้เป็นหน่วยงานใหญ่อย่างกระทรวงหรือหน่วยงานภายในกระทรวงที่สำคัญ หรือที่ไม่ได้แปลงสำนึกความทรงจำของตนเองให้กลายเป็นสำนึกความทรงจำหลักร่วมกันกับสังคม อีกทั้งวันสำคัญอีกลักษณะที่จะไม่ถูกนับรวมเป็นวันสำคัญแห่งชาติในที่นี้คือ วันสำคัญที่ถูกจัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่เป็นไปในลักษณะของงานแบบปรากฏการณ์ (event) ที่ไม่ได้เกิดขึ้นทุกปีหรือไม่มีการจัดในวันเดือนที่แน่นอนบนปฏิทิน ก็จะไม่ถือเป็นวันสำคัญแห่งชาติที่หนังสือเล่มนี้ต้องทำการศึกษาด้วย

แม้หนังสือเล่มนี้จะเน้นย้ำไปที่การศึกษา “วันสำคัญ” ในทศวรรษ ๒๕๒๐-๒๕๔๐ ก็ตาม แต่ขณะเดียวกัน การจะทำความเข้าใจและจัดวางคำอธิบายต่อการเปลี่ยนแปลงของวันสำคัญในช่วง

เวลาดังกล่าวอย่างเหมาะสม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจ “วันสำคัญแห่งชาติ” ทั้งระบบ (ไม่รวมวันสำคัญที่ได้กล่าวไปข้างต้น) โดยจะนำเอาคำอธิบายของงานศึกษาเกี่ยวกับ “วัน” มาร่วมในการต่อยอดกรอบคิดในการศึกษาของหนังสือเล่มนี้ด้วย

หนังสือเล่มนี้ได้ให้ความสำคัญกับ “วันสำคัญแห่งชาติ” ในฐานะผลสะท้อนของกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ร่วมกันของกลุ่มต่างๆ ในสังคมและของรัฐ เป็นพื้นที่ในการจัดความสัมพันธ์เชิงอำนาจและเผยแพร่อุดมการณ์ร่วมกัน จึงทำให้นัยหนึ่ง “วันสำคัญแห่งชาติ” กลายเป็นพื้นที่ของการผนวกรวมพลเมืองของรัฐผ่านการสร้าง “สำนึกความทรงจำบนหน้าปฏิกิติน” เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของชาติ อีกทั้ง “วันสำคัญแห่งชาติ” ยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ต่อรองผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มทางสังคมต่างๆ ที่มีพลังในการจัดความสัมพันธ์กับรัฐและกลุ่มทางสังคมอื่นๆ ขณะเดียวกัน วันสำคัญแห่งชาติที่เกิดขึ้นยังเป็นผลสะท้อนของการต่อสู้และต่อรองเพื่อที่จะตอบสนองต่อปรากฏการณ์ในแต่ละช่วงเวลานั้นๆ ทั้งของรัฐและสังคมอีกด้วย

ดังนั้น กรอบคิดเกี่ยวกับ “วันสำคัญแห่งชาติ” จะมีอยู่ ๒ กระบวนการสำคัญ ดังนี้

๑) “วันสำคัญแห่งชาติ” เกิดขึ้นมาบนพื้นฐานที่ว่าเพื่อ “จัดความสัมพันธ์” ดังนั้น การศึกษาช่วงเวลาที่เกิดขึ้นของวันสำคัญแห่งชาติต่างๆ จะทำให้เห็นถึงกระบวนการในการสร้างอัตลักษณ์และจัดความสัมพันธ์ รวมไปถึงการต่อสู้และต่อรองของผู้คนในสังคมและของรัฐในช่วงเวลานั้นๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงทำให้ “วันสำคัญแห่งชาติ” เป็นกลไกสำคัญในการผนวกความเคลื่อนไหวของกลุ่มทางสังคมต่างๆ ให้เข้ามาอยู่ภายใต้รัฐ อีกทั้งการกำหนดและนิยามวันสำคัญ

ในแต่ละช่วงเวลายังสะท้อนรูปแบบของการสร้างพลเมืองและ “สำนึกความทรงจำ” ของรัฐไทยที่แตกต่างกันไปตามแต่ละช่วงเวลาอีกด้วย

๒) เมื่อ “วันสำคัญแห่งชาติ” ได้เกิดขึ้นมาแล้วจะกลายเป็นพื้นที่ให้กลุ่มคนหรือกลุ่มอุดมการณ์ต่างๆ ได้เข้ามาช่วงชิง นิยามความหมาย หรือประกอบกิจกรรมเพื่อที่จะตอบสนองต่อปรากฏการณ์ต่างๆ ในช่วงหลังจากการจัดกิจกรรมในครั้งแรก หรือขณะเดียวกันวันสำคัญแห่งชาติที่เกิดขึ้นนั้น เมื่อกลุ่มผู้ร่วมสร้างสามารถที่จะจัดความสัมพันธ์กับส่วนต่างๆ ได้อย่างมั่นคงแล้ว วันสำคัญแห่งชาติอาจจะถูกลดความสำคัญลง (กล่าวคือ ไม่ได้จัดกิจกรรมอย่างยิ่งใหญ่เท่ากับครั้งแรกซึ่งมักเกิดขึ้นกับ “วันสำคัญ”) หรืออาจจะถูกลืมนั่นไปจากสังคมก็ได้ และอีกกรณีที่สำคัญคือ เมื่อกลุ่มผู้ร่วมสร้างวันสำคัญแห่งชาติล่มสลายลง หรือเรื่องราวของวันสำคัญแห่งชาตินั้นๆ ไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อบริบทในช่วงเวลาต่อมาแล้ว วันสำคัญแห่งชาตินั้นๆ ก็อาจจะถูกยกเลิกได้ด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ในกรอบปฏิทินที่เคยเป็นอดีต “วันสำคัญแห่งชาติ” ก็ยังคงสถานะของการเป็นพื้นที่อันว่างเปล่าบนปฏิทินอันเต็มไปด้วยเรื่องราวที่จะสามารถนำกลับมาหยิบใช้ต่อรองผลประโยชน์หรือจัดการกับปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นของกลุ่มทางสังคมต่างๆ หลังจากนั้นได้อีกด้วย เช่น “วันชาติ ๒๔ มิถุนายน” ฯลฯ

หนังสือเล่มนี้ได้เน้นย้ำวันสำคัญแห่งชาติที่เป็น “วันสำคัญ” ในช่วงทศวรรษ ๒๕๒๐-๒๕๔๐ โดยเห็นว่าวันสำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษ ๒๕๒๐ เป็นต้นมา สะท้อนให้เห็นถึงการตอบสนองและจัดความสัมพันธ์ในบริบทที่กำลังเผชิญอยู่ในขณะนั้น พร้อมกันนั้นยังเป็นการควบคุม “สำนึกความทรงจำ” ของผู้คนในสังคม เพื่อจรรโลงโครงสร้างความสัมพันธ์ภายในสังคมรัฐไทยไว้ให้มีเสถียรภาพ

โดยประเด็นหลักของการสร้างสำนึกความทรงจำของพลเมืองผ่านวันสำคัญที่เกิดขึ้นมาในช่วงเวลานี้คือ การสร้างความหมายต่อสำนึกความทรงจำของพลเมืองไทยในการเป็นคนของสถาบันพระมหากษัตริย์ และการสร้างสำนึกความทรงจำต่อความหมายของชีวิตพลเมืองที่มีสถาบันพระมหากษัตริย์เข้าไปสัมพันธ์อยู่ในทุกๆ ด้าน โดยความหมายที่วันสำคัญในช่วงเวลานี้ได้สถาปนาขึ้นยังเป็นผลมาจากการต่อสู้และต่อรองกันภายในสังคมของกลุ่มทางสังคมอีกด้วย

ศบอ.ย.บ

เชิงอรรถ

^๑ “ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันสำคัญของชาติไทย,” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม ๑๓๔, ตอน ๔๔ ง พิเศษ (๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐): ๑.

^๒ งานศึกษาประเด็นนี้ เช่น ชาญวิทย์ พงแก้ว, “นโยบายสร้างชาติทางวัฒนธรรมของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม,” (สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๐).; ฟิลิป เอ. บาซโทลด์, “จากข้าแผ่นดินเป็นพลเมือง ความพยายามของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในการเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมของประชาชน ระหว่างการปกครองสมัยแรก พ.ศ. ๒๔๘๑-๒๔๘๗,” (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘).; ก้องสกล กวินรวีกุล, “การสร้างร่างกายพลเมืองไทยในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม,” (วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยามหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๕). และทวีศักดิ์ เผือกสม, *เชื้อโรค ร่างกาย และรัฐเวชกรรม* (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

^๓ นอกจากสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามแล้ว ในช่วงของการพัฒนาในทศวรรษ ๒๕๐๐ รัฐก็ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของพลเมืองอย่างเห็นได้ชัดอีกช่วงเวลาหนึ่ง การเข้ามาควบคุมทางสังคมอย่างเคร่งครัดของรัฐบาลทหารในบริบทสงครามเย็นและการพัฒนาประเทศ ทำให้รัฐจำเป็นต้องสอดส่องดูแล ควบคุม และวางมาตรการต่างๆ เพื่อสร้างให้พลเมืองดำเนินชีวิตไปตามความคาดหวังของรัฐบาล โดยประเด็นนี้มีงานศึกษาหลายชิ้น เช่น ทักษ์ เฉลิมเตียรณ, *การเมืองระบบพ่อขุนอุปถัมภ์แบบเผด็จการ* (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๕๒).; วัชนี คำน้ำปาด, “เด็กกับความคาดหวังของรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๐๒-๒๕๑๙,” (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗). และ ภิญญพันธุ์ พจนะลาวันย์, *กำเนิด “ประเทศไทย” ภายใต้เผด็จการ* (กรุงเทพฯ: มติชน, ๒๕๕๘).

^๔ งานศึกษาในกลุ่มนี้ เช่น สุภัค อนุกุล, *วันสำคัญของไทย* (กรุงเทพฯ: อักษราพิพัฒน์, ๒๕๓๓).; ชวน ธนากร ขำสุวัฒน์, *วันสำคัญของไทยและโลก* (กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา, ๒๕๐๗).; วรณช อุษณกร, *ประวัติวันสำคัญที่ควรรู้จัก*

(กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๘).; สมเจตน์ มุทิตากุล, *วันสำคัญของไทย* (กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๑).; ฉุน ประภาวิวัฒน์, *วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไตรมิตร, ๒๕๑๒). ฯลฯ

๔ อย่างเช่นงานศึกษาของสมศักดิ์ เจียมธีรสกุล ที่ศึกษาเกี่ยวกับ “วันชาติ” เพื่อท้าทายกับคำอธิบายที่ว่า “วันชาติ” นั้นมีมาตั้งแต่สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ในนามของ “วันจักรี” แม้งานชิ้นนี้จะอธิบายโดยการวิพากษ์หลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเข้มข้น เพื่อใช้ในการรื้อสร้างความเข้าใจที่มีต่อ “วันสำคัญแห่งชาติ” นี้ก็ตาม แต่ก็สะท้อนให้เห็นว่า “วันหยุดราชการ” มักจะได้รับความสนใจในวงวิชาการไทยและสังคมไทยมากกว่าวันสำคัญที่มีอยู่อีกจำนวนมาก แต่ไม่ได้ถูกนำขึ้นมาศึกษาหรือพิจารณา และด้วยสถานะของ “วันสำคัญ” ที่ไม่ได้เป็น “วันหยุด” นี้เอง การถูก “ลืม” จึงเป็นชะตากรรมที่เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง โปรดดู สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล, “กำเนิด ‘วันจักรี’ หรือมี ‘วันชาติ’ ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์หรือไม่?”, *ศิลปวัฒนธรรม* ๒๘, ๖ (เมษายน ๒๕๕๐): ๙๔-๑๑๐.

๖ งานศึกษาเกี่ยวกับวันสำคัญแห่งชาติในประเด็นนี้ พบว่าค่อนข้างที่จะคึกคักเป็นพิเศษ ดังจะเห็นได้จากงานศึกษาของสมศักดิ์ เจียมธีรสกุล ที่ได้ศึกษาความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับ “วันชาติ ๒๔ มิถุนายน” สู่ “วันชาติ ๕ ธันวาคม” โปรดดู สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล, “ประวัติศาสตร์วันชาติไทย” จาก ๒๔ มิถุนา ถึง ๕ ธันวาคม, *ฟ้าเดียวกัน* ๒, ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๔๗): ๗๐-๑๒๘.; อารังศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์ และปรีดี หงษ์สตัน ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “วันรัฐธรรมนูญ” โปรดดู อารังศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, “๑๐ ธันวาคม วันพระราชทานรัฐธรรมนูญ หรือวันรัฐธรรมนูญ?”, ใน *ทศวรรษที่ ๗ ปฏิวัติ ๒๔๗๕/สถาปนา มก. ๒๔๗๗ ธรรมศาสตร์และการเมืองเรื่องพื้นที่*, บรรณาธิการโดย ขาววิทย์ เกษตรศิริ, น. ๘๙-๑๑๓ (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๔๘). และปรีดี หงษ์สตัน, “มอง ‘งานฉลองรัฐธรรมนูญ’ ในแง่การเมืองวัฒนธรรมหลังการปฏิวัติ ๒๔๗๕”, *จุลสารหอจดหมายเหตุธรรมศาสตร์*, ๑๖ (มิถุนายน ๒๕๕๕-พฤษภาคม ๒๕๕๖): ๑๒๒-๑๓๙.

๗ สำหรับคำอธิบายการเกิดขึ้นของวันสำคัญแห่งชาติโปรดดูในบทที่ ๒

๘ หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจนสิ้นทศวรรษ ๒๔๙๐ ได้เกิด “วันหยุด” ทั้งสิ้น ๓๘ วัน และ “วันสำคัญ” ทั้งสิ้น ๓๘ วัน ไม่นับรวมวันสำคัญภายหลังถูกยกขึ้นเป็นวันหยุดราชการจำนวน ๓ วัน รวมมีวันสำคัญแห่งชาติเกิด

ขึ้นจำนวน ๗๖ วัน ในระยะเวลาประมาณ ๒๔ ปี (พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๔๙๙) ถัดมา เป็นช่วงทศวรรษ ๒๕๐๐-๒๕๑๐ ที่อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลเผด็จการทหารเป็นส่วนใหญ่ ช่วงเวลานี้ได้เกิดวันหยุดจำนวน ๖ วัน โดยเป็นวันหยุดที่ยื่นเรื่องคำมาจากปลายทศวรรษ ๒๔๙๐ จำนวน ๓ วัน และเกิดวันสำคัญจำนวน ๘ วัน รวมมีวันสำคัญแห่งชาติทั้งสิ้น ๑๔ วัน แต่เมื่อนับเฉพาะวันที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษ ๒๕๐๐ พบว่ามีวันหยุดราชการจำนวน ๓ วัน และวันสำคัญจำนวน ๘ วัน รวมมีวันสำคัญแห่งชาติเกิดขึ้นจำนวน ๑๑ วันด้วยกัน ซึ่งนับว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับช่วงเวลาที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่า การเกิดขึ้นของวันสำคัญแห่งชาติในช่วงเวลาต่างๆ นี้ การเกิดขึ้นของวันหยุดราชการกับวันสำคัญยังไม่ทิ้งห่างกันมากนัก ซึ่งจะแตกต่างอย่างชัดเจนกับช่วงทศวรรษ ๒๕๒๐-๒๕๔๐

๙ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, *กระบวนการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจในประเทศไทย: บทวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์เศรษฐกิจการเมือง พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๕๓๐* (กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๓๑).

๑๐ ความคิดในรููปแบบนี้ยังเห็นได้จากงานศึกษาของเอนก เหล่าธรรมทัศน์ ที่มองว่ารัฐไทยในช่วงทศวรรษ ๒๕๒๐ เป็นต้นมาได้หลุดไปจากระบอบอำมาตยาธิปไตยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยศึกษาจากความเคลื่อนไหวของสมาคมธุรกิจ ซึ่งทำให้เห็นได้ว่า การตัดสินใจในด้านเศรษฐกิจของรัฐไทยนั้นไม่ได้ถูกผูกขาดโดยกลุ่มข้าราชการอีกต่อไป โปรดดู เอนก เหล่าธรรมทัศน์, *มองเศรษฐกิจการเมืองไทยผ่านการเคลื่อนไหวของสมาคมธุรกิจ* (กรุงเทพฯ: คบไฟ, ๒๕๓๙).

๑๑ อย่างเช่น ปาริชาติ ธนะสิงห์, “การสร้างภาพลักษณ์ด้านคุณธรรมของผู้นำทางการเมือง ศึกษากรณี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ (พ.ศ. ๒๕๒๓-๒๕๓๑),” (ภาคนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๖).

๑๒ อตินันท์ พรหมพันธุ์ใจ, “การเมืองไทยในสมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์: การบริหารจัดการทางการเมือง (๒๕๒๓-๓๑),” (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘), น. ๑๐๐.

๑๓ อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์, “*ประชาธิปไตย*” คนไทยไม่เท่ากัน (กรุงเทพฯ: มติชน, ๒๕๕๗).

๑๔ อย่างเช่นงานศึกษาของสมศักดิ์ เจียมธีรสกุล ที่เสนอว่า การมองภาพ

สถาบันพระมหากษัตริย์หลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาฯ สามารถมองได้เป็น ๒ ช่วงเวลา คือ ช่วงหลัง ๑๔ ตุลาฯ พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๓๑ กับช่วงหลัง พ.ศ. ๒๕๓๑ โดยสมศักดิ์ เจียมธีรสกุล มองว่าในช่วงแรกนั้น ชนชั้นนำยังคงอำนาจกันอยู่ แต่ในช่วงเวลาหลังจากนั้น สถาบันพระมหากษัตริย์ได้มีสถานะและบทบาทที่สูงเด่นมากกว่าช่วงหลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาฯ เนื่องจากสถาบันพระมหากษัตริย์มีฐานมวลชนเป็นของตนเอง โปรตุเกส สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล, “Mass Monarchy,” ใน *ย้ายยุค รุกสมัย: เฉลิมฉลอง ๔๐ ปี ๑๔ ตุลา*, บรรณาธิการโดย ชัยวิช ตุลาธน, น. ๑๐๗-๑๑๘ (กรุงเทพฯ: มูลนิธิวีรชนประชาธิปไตย คณะกรรมการ ๑๔ ตุลา เพื่อประชาธิปไตยสมบูรณ์, ๒๕๕๖).

^{๑๕} ในส่วนการวิเคราะห์สถาบันพระมหากษัตริย์ในลักษณะของการเป็นภาวะอำนาจคู่ในโครงสร้างการเมืองไทย สามารถที่จะเห็นได้อย่างแพร่หลายจากงานศึกษาที่ใช้สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นแกนกลางของการศึกษา คือ “Mass Monarchy” ของสมศักดิ์ เจียมธีรสกุล ดังที่อ้างถึงไปแล้วก่อนหน้านี้ และจะเห็นได้จากการวิเคราะห์จากหลายงานต่อจากนั้นอีกด้วย เช่น Duncan McCargo, “Network monarchy and legitimacy crises in Thailand,” *The Pacific Review* 18, 4 (December, 2005): 499-519.; Eugénie Mérieau, “Thailand’s Deep State, Royal Power and the Constitutional Court (1997-2015),” *Journal of Contemporary Asia* 46, 3 (February 29, 2016): 445-466. แม้ว่างานทั้งสองนี้จะแตกต่างกันในการมองเครือข่ายสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างไม่เป็นทางการ กับการมองสถาบันที่เป็นทางการในฐานะกลไกหลักที่จะถูกใช้จัดการกับวิกฤตทางการเมือง แต่กรอบความคิดของงานทั้งสองนี้ก็ได้นำมาแสดงให้เห็นถึงสถานะของอำนาจคู่ เช่น เครือข่ายสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีลักษณะของการเป็นเครือข่ายที่ดำเนินควบคู่ไปกับสถาบันทางการเมือง หรือการมองสถาบันที่เป็นทางการในฐานะกลไกหลักของ “รัฐเร้นลึก” (Deep State) ที่ดำเนินควบคู่ไปกับรัฐปกติ

				👑		
					👑	

				👑		
					👑	

"...จุดเริ่มต้นของหนังสือเล่มนี้เป็นผลจากคำถามที่ชวนสงสัยของผู้เขียน ในช่วงเวลาของการเปลี่ยนผ่านแผ่นดินว่า วันสำคัญแห่งชาติต่างๆ ที่เคยมีมานั้นจะเป็นเช่นไร... ด้วยเหตุนี้จึงนำไปสู่ขั้นตอนแรกเริ่มด้วยการสืบค้นว่า ที่ผ่านมารัฐไทยได้มีวันสำคัญแห่งชาติอะไรบ้าง และผลที่ตามมานั้นก็คือ ความประหลาดใจ พร้อมคำถามที่ว่า ทำไมบ้านเมืองเราถึงมีวันสำคัญแห่งชาติได้มากมายถึงเพียงนี้"

ชนาวุธ บริรักษ์

ความทรงจำได้อ่านาจ: รัฐ ราชวงศ์ พลเมือง และการเมืองบนหน้าปฏิทิน
ชวนให้อ่านชุดคั่นกลไกทางการเมืองวัฒนธรรมที่ซ่อนเร้นอำพรางอยู่เบื้องหลัง "วันสำคัญ" ที่เปรียบประหนึ่งบทอาเศียรวาทซึ่งประทับอุดมการณ์หลักของรัฐไทยไว้เสมอมา

ลึกลงไปในความทรงจำต่อวาระวันแห่งการรำลึก คือภาพฉายอันแจ่มชัดของ "อ่านาจ" ที่คอยควบคุมสำนึกของคนในชาติต่อหน้าปฏิทิน

ประวิติศาสตร์

CHITRA

ISBN 978-974-02-1770-1

9 789740 217701

ราคา ๕๐๐ บาท